

Теорія і практика навчання

УДК 37.091.33:378(61:004:159.9)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17031204>

**Досвід розробки дистанційного курсу з підготовки до складання іспиту на
визначення рівня володіння державною мовою 3.0
(для виконання службових обов'язків)**

Лисенко Наталя Олександрівна

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології

Національного фармацевтичного університету, м. Харків, Україна

<http://orcid.org/0000-0001-8607-2213>,

Берестова Алла Анатоліївна

кандидат філологічних наук, доцент

кафедра фундаментальних та суспільно-гуманітарних наук

Національного фармацевтичного університету, м. Харків, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-6036-7961>,

Фесенко Володимир Юрійович

кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки і психології

Національного фармацевтичного університету, м. Харків, Україна

<http://orcid.org/0000-0001-7437-0854>,

Шварп Наталія Вікторівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології

Національного фармацевтичного університету, м. Харків, Україна

<http://orcid.org/0000-0003-0255-9310>

Тимощук Ганна Василівна

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри педагогіки і психології

Національного фармацевтичного університету, м. Харків, Україна

<http://orcid.org/0000-0002-1697-4868>

Прийнято: 16.08.2025 | Опубліковано: 31.08.2025

Анотація. У пропонованій статті автори звертаються до питання впровадження дистанційних технологій навчання у процесі підготовки до іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (З.0) (для виконання службових обов'язків) відповідно до вимог законодавства України. Зростання попиту на ефективні та доступні форми підготовки зумовлене безпековими викликами, цифровою трансформацією освіти та необхідністю підтвердження мовної компетентності претендентів на державну службу.

Метою статті є обґрунтування актуальності використання платформи MOODLE для створення дистанційного курсу, опис етапів його проєктування та реалізації, а також аналіз ефективності впровадженого навчального рішення.

Методи. Дослідження базується на описовому методі, аналізі нормативно-правових документів, педагогічному проєктуванні та статистичному аналізі результатів навчання і анкетування слухачів.

Результати. У статті представлено досвід розробки дистанційного курсу «Підготовка до складання іспиту на рівень володіння державною мовою З.0», що включає інтерактивні завдання з усіх розділів української мовної (фонетика, лексика, морфологія, синтаксис), а також блоки з аудіювання, письма та усного мовлення. Аналіз анкетування показав, що найбільші труднощі викликають завдання з аудіювання (40%) і спікінгу (30%), що стало підставою для розробки додаткових тренувальних вправ. Упровадження курсу на платформі MOODLE

продемонструвало його ефективність у формуванні мовних компетентностей, зниженні рівня тривожності слухачів та підвищенні їх готовності до реальних умов іспиту.

Висновки. *Дистанційний курс, реалізований на платформі MOODLE, є ефективним інструментом підготовки до іспиту на визначення рівня володіння державною мовою, оскільки забезпечує гнучкість, персоналізацію навчання, поєднання автоматизованого та індивідуалізованого контролю, що наближені до реального іспиту. Запропонована модель може бути використана для підготовки державних службовців, викладачів закладів освіти та працівників медичної і фармацевтичної сфер.*

Ключові слова: *дистанційне навчання, MOODLE, іспит на визначення рівня володіння державною мовою для виконання службових обов'язків, аудіювання, спікінг.*

Experience in Developing an Online Course for Preparing for the State Language Proficiency Exam Level 3.0 (for Official Duties)

Natalia Lysenko

PhD (Philology), Associate Professor

Department of Pedagogy and Psychology

National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine

<http://orcid.org/0000-0001-8607-2213>

Alla Berestova

PhD (Philology), Associate Professor

Fundamental Sciences and Social Humanities department

National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-6036-7961>

Volodymyr Fesenko

PhD (History), Head of the Department of Pedagogy and Psychology

National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine

<http://orcid.org/0000-0001-7437-0854>,

Hanna Tymoschuk

PhD (Pedagogy), lecturer

Department of Pedagogy and Psychology

National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine

<http://orcid.org/0000-0002-1697-4868>

Abstract. *The article addresses the issue of implementing distance learning technologies in the process of preparing for the State Language Proficiency Exam (Level 3.0) required for performing official duties in accordance with Ukrainian legislation. The growing demand for effective and accessible forms of preparation has been driven by security challenges, the digital transformation of education, and the need to confirm language proficiency for official responsibilities.*

The aim of the article *is to justify the relevance of using the MOODLE platform to create a distance learning course, describe the stages of its design and implementation, and analyze the effectiveness of the proposed learning solution.*

Methods. *The research is based on a descriptive method, analysis of regulatory documents, instructional design, and statistical analysis of learning outcomes and learner surveys.*

Results. *The article presents the experience of developing a online course, “Preparation for the State Language Proficiency Exam Level 3.0”, which includes interactive tasks covering all sections of the language program (phonetics, vocabulary, morphology, syntax), as well as modules on listening, writing, and speaking. Survey analysis revealed that the greatest difficulties were associated with listening tasks*

(40%) and speaking (30%), which prompted the development of additional training exercises. The implementation of the course on the MOODLE platform demonstrated its effectiveness in building language competencies, reducing learners' anxiety, and increasing readiness for real exam conditions.

Conclusions. *The distance learning course implemented on the MOODLE platform is an effective tool for preparing for the State Language Proficiency Exam in Ukrainian, as it provides flexibility, personalized learning, and a combination of automated and individualized assessment closely aligned with real exam conditions. The proposed model can be applied for training civil servants, educators, and professionals in the medical and pharmaceutical sectors.*

Keywords: *distance learning, MOODLE, State Language Proficiency Exam for official duties, listening, speaking.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах цифрової трансформації освіти, ураховуючи безпекову ситуацію у прифронтових регіонах України, дедалі більшої актуальності набувають інноваційні підходи до навчання, зокрема дистанційні форми підготовки. Відповідно до вимог Статті 9 Закону України від 25.04.2019 №2704-VIII «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [1] встановлено вичерпний перелік осіб, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків. Зокрема, до таких належать керівники закладів освіти всіх форм власності, педагогічні, науково-педагогічні і наукові працівники; медичні працівники державних і комунальних закладів охорони здоров'я; державні службовці тощо. Рівень володіння державною мовою засвідчується сертифікатом, що видається Національною комісією зі стандартів державної мови. Це, у свою чергу, зумовлює зростання потреби в якісних, доступних та ефективних засобах підготовки до відповідного іспиту. Запровадження іспиту з української мови як державної стало не лише інструментом оцінювання мовної компетентності, але

й викликом для освітянської спільноти, яка має забезпечити ефективну методичну та технічну підтримку майбутніх учасників іспиту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

На сьогодні комунікативна вправність визначається як одна з центральних компетенцій сучасного педагога, що є передумовою його професіоналізму [2], [3], [4], [5], [6]. Це поняття пов'язане з умінням ефективно спілкуватися в освітньому процесі, досягати взаєморозуміння та створювати позитивний комунікативний простір. Саме якість мовленнєвої підготовки педагога є запорукою ефективної комунікації в освітньому процесі та професійної реалізації. Питання досконалого володіння українською мовою актуальне не лише для освітян, а й для всіх громадян, які прагнуть працювати в державному секторі. У цьому контексті важливо звернути увагу на діяльність Національної комісії зі стандартів державної мови, яка організовує іспитовий процес і забезпечує нормативну базу для підтвердження рівня володіння мовою.

Оскільки саме Національна комісія зі стандартів державної мови (далі – Національна комісія) організовує іспитовий процес з державної мови й усе, що з ним пов'язано, для громадянина, який прагне посісти державні посади в Україні, а також для особи, яка має намір отримати українське громадянство, розгляд інформаційних джерел повинен починатися із сайту цього органу виконавчої влади зі спеціальним статусом. Інформація, яку надає Національна комісія, є вичерпною та логічно організованою. Зокрема, на сайті можна ознайомитися із правовими засадами діяльності, переліком уповноважених установ для складання іспиту, детальною інструкцією щодо реєстрації, зразком іспитової роботи тощо [7]. Там само у публічному доступі наведено програму іспиту [8], структуру, описано зміст і обсяг знань, умінь та навичок з української мови, які забезпечують її використання як засобу успішної комунікації в офіційній сфері і будуть перевірятися під час іспиту.

На сьогодні практичні аспекти підготовки, релевантність процедури при відборі кадрів зацікавлюють не тільки філологів-практиків, а й юристів.

Необхідність складання іспиту як дієвий антикорупційний фільтр розглядається Т. О. Коломоєць, Д. В. Лученко, С. М. Кушнір [9], [10]. П. О. Редін та В. М. Терещенко детально описують і обґрунтовують вимоги до процедури проведення іспиту [11]. Л. О. Береза говорить про актуальність та своєчасність перевірки мовних навичок українців, порівнює версії іспитів 1.0 та 2.0, аналізує екзаменаційні завдання та характеризує типові помилки респондентів [12].

Завдяки наявності якісних навчальних ресурсів, зокрема численних матеріалів О. Авраменка, створено умови для ефективної самостійної підготовки до іспиту, включно з опрацюванням питань культури мовлення [13], [14].

Водночас спектр навчальних видань не обмежується лише загальними посібниками: наприклад, роботи Т. Єщенко [15] орієнтовані на потреби майбутніх лікарів, тоді як результати наших попередніх досліджень можуть стати корисними не тільки студентам-фармацевтам, фахівцям лабораторної діагностики та фізичної терапії, а й їхнім досвідченішим колегам при підготовці до іспиту [16], [17], [18].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявні наукові розвідки, у сучасному науковому дискурсі відсутній опис реального досвіду розробки дистанційного курсу з підготовки до іспиту на визначення рівня володіння державною мовою 3.0 (для виконання службових обов'язків) з використанням платформи MOODLE.

Авторський внесок полягає у розробці оригінальної сертифікатної програми, комплексу інтерактивних вправ, що стали згодом повноцінним дистанційним курсом для підготовки до іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (3.0), забезпеченні доступного та структурованого формату підготовки для слухачів, які обіймають або планують обіймати посади, що передбачають володіння українською мовою на професійному рівні, із

урахуванням індивідуального рівня, очікувань, самооцінювання кожного тощо. У процесі реалізації проєкту було проаналізовано вимоги й нормативну базу, спроектовано структуру і здійснено розробку курсу в MOODLE, згодом проаналізовано результати слухачів, наведені в базі сертифікатів Національної комісії зі стандартів державної мови.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є висвітлення власного досвіду розробки дистанційного курсу на платформі MOODLE для підготовки слухачів до іспиту рівня 3.0, включно з етапами планування, проєктування структури та реалізації курсу. Завдання статті:

- Обґрунтувати актуальність використання дистанційних технологій навчання у підготовці до іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (3.0) в умовах цифрової трансформації освіти та безпекових викликів в Україні.
- Описати досвід впровадження інтерактивних вправ, спрямованих на розвиток і демонстрацію вербальних, письмових та комунікативних компетентностей, необхідних для успішного складання іспиту.
- Висвітлити особливості розробки та реалізації дистанційного курсу на платформі MOODLE, включно з етапами проєктування структури, створення навчального контенту та організації взаємодії зі слухачами.
- Оцінити ефективність упровадженого курсу на основі результатів слухачів та їх відгуків, виявити основні переваги використання платформи MOODLE для підготовки до іспиту та визначити напрями подальшого вдосконалення навчального контенту й методичних підходів.

Виклад основного матеріалу дослідження. На практиці багато потенційних претендентів на державну службу стикаються з труднощами у підготовці до іспиту через обмежений доступ до навчальних ресурсів, відсутність систематизованих матеріалів, а також різний рівень попередньої мовної підготовки. З огляду на це, особливої актуальності набуває створення

дистанційних курсів, які б не лише охоплювали необхідний обсяг знань, але й були адаптовані до потреб різних категорій слухачів, урахували сучасні методики навчання дорослих та забезпечували індивідуальну траєкторію навчання.

Проблема також полягає в недостатній кількості досліджень і практичних розробок, спрямованих на створення та впровадження ефективних дистанційних курсів саме для підготовки до іспиту з визначення рівня володіння державною мовою. Виникає потреба в аналізі вже реалізованих рішень, визначенні їх ефективності, а також у розробці моделей, які можна масштабувати й адаптувати до нових викликів. Однак подивитися курси інших розробників “з середини” можна лише через придбання доступу (ХНЕУ ім. С. Кузнеця [19], ХНУ ім. В.Н. Каразіна [20]).

У відповідь на цю потребу в Інституті підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету (м. Харків) колективом кафедри педагогіки та психології за участю спеціалістів кафедри фундаментальних та суспільно-гуманітарних наук було розроблено й удосконалено дистанційний курс «Підготовка до складання іспиту на рівень володіння державною мовою 3.0 (для виконання службових обов’язків)», який поєднує сучасні педагогічні підходи, цифрові технології та практично орієнтований зміст. До першої групи було зараховано 23 особи. Серед них викладачі, здобувачі вищої освіти, інтерни, працівники аптек:

Категорія учасника:
23 відповіді

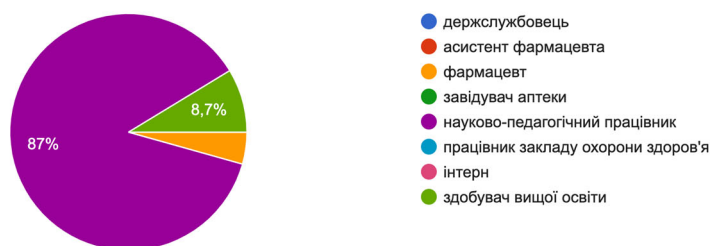

Рис. 1 Склад слухачів курсів

Слід зазначити, що у Національному фармацевтичному університеті наявність сертифіката державного зразка про володіння мовою на рівні не нижче ніж С1 у викладацького і керівного складу є свідомою кадровою політикою. Цим можна пояснити високий відсоток слухачів курсів саме серед викладацького складу.

Також нас цікавила думка учасників щодо можливих труднощів у роботі на курсі та при потенційному складанні іспиту.

У завданнях якого блоку ви боїтеся помилитись під час іспиту?
10 відповідей

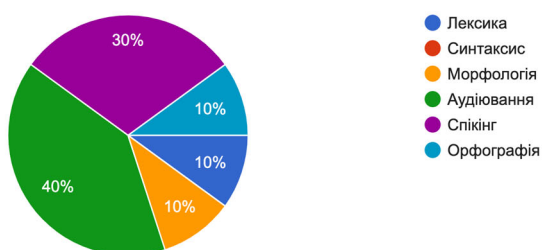

Рис. 2 Перелік проблемних тем для слухачів

Отримані під час анкетування результати свідчать, що найбільші побоювання у слухачів викликають завдання з аудіювання (40%) та усного мовлення (спікінгу) (30%). Це пояснюється складністю сприйняття текстів на слух у часових обмеженнях та необхідністю швидко й грамотно формулювати власні думки під час усної частини. Значно менше респондентів хвилюються через морфологію, орфографію та лексичні завдання (по 10%), тоді як синтаксис не викликав жодних побоювань, що може свідчити про достатній рівень підготовки в цій сфері.

Таким чином, було встановлено, що при розробці дистанційного курсу особливу увагу слід приділити тренувальним завданням з аудіювання та розвитку навичок усного мовлення, а також забезпечити інтерактивні вправи з відпрацювання швидкої реакції у форматі реального іспиту.

Розроблений курс-інтенсив охопив усі теми, передбачені програмою іспиту (фонетика, лексика, морфологія, синтаксис української мови), був

розрахований на 28 аудиторних годин роботи з викладачами і 17 годин самостійної роботи.

Таблиця 1

Перелік тем дистанційного курсу

Тема
I. Орфоепічна та акцентуаційна норма: Вимова голосних. Вимова приголосних. Наголос. Основи складоподілу. Асиміляція звуків. Спрощення у групах приголосних. Чергування голосних звуків. Чергування приголосних звуків. Зміни приголосних при додаванні суфіксів. Чергування як засіб милозвучності
II. Орфографічна норма: Зміни в правописі. Правопис префіксів. Подвоєння і подовження. Правопис ненаголошених голосних. Уживання апострофа. Уживання м'якого знака. Правопис великої літери. Правопис слів іншомовного походження. Правопис складних слів
III. Лексичні та фразеологічні: Полісемія. Пряме і переносне значення. Лексична сполучуваність слова (валентність слова). Пароніми. Синоніми. Антоніми. Стилїстична диференціація лексики української мови. Фразеологізм. Порушення фразеологічної норми. Лексична помилка (калька, паронимазія, тавтологія)
IV. Морфологічна норма: Лексико-граматичні категорії іменника. Фемінітиви. Типові помилки при використанні форм іменника і займенника. Лексико-граматичні категорії прикметника. Утворення ступенів порівняння. Творення присвійних прикметників. Типові помилки при використанні форм прикметника і прислівника. Відмінювання числівника. Типові помилки при використанні форм числівника. Дієслово. Дієприкметник. Дієприслівник. Типові помилки при використанні дієслівних форм. Прийменник. Типові помилки у синтаксичному керуванні
V. Синтаксична норма: Просте речення. Просте ускладнене речення. Узгодження підмета і присудка у простому реченні. Розділові знаки в простому реченні. Порівняльний зворот. Вставні слова і вставлені конструкції. Звертання поширені і непоширені. Однорідні члени речення. Відокремлені члени речення. Дієприкметниковий зворот та дієприслівниковий зворот. Пряма мова. Складне безсполучникове речення. Складне сурядне речення. Складне підрядне речення. Складне речення з рідними типами зв'язку

Як зазначено на сайті Національної комісії, іспит включає 3 блоки:

- 30 тестових завдань письмової частини; тривалість виконання – 30 хвилин).
- одне завдання відкритого типу письмової частини (написання тексту на задану тему); тривалість виконання – 20 хвилин. Для цього завдання претендент прослухає аудіозапис тексту обсягом 150–180 слів. Запис відтворюватиметься двічі з паузою 1,5 хвилини між прослуховуваннями.

Після прослуховування необхідно письмово передати зміст почутого якомога детальніше та висловити власне ставлення до порушеної у тексті проблеми. Обсяг письмового висловлювання має становити 100–150 слів.

- одне завдання відкритого типу усної частини (монолог) – 10 хвилин [7].

Ми орієнтувалися на те, щоб запропоновані слухачам завдання охопили усі три блоки. Щозаняття вони виконували різноманітні мовні вправи, складали тести, брали участь у спікінгах, готувалися до аудіювання, працювали з текстами. Далі на малюнку структура типового блоку дистанційного курсу, розрахованого на два аудиторні заняття:

Тема 2. ОРФОГРАФІЯ

ОСНОВНИЙ ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Запис заняття 3

Запис заняття 5

Правовис 2019 року

Зміни в правовисі. Правовис складних слів. Правовис слів іншомовного походження.

Правовис префіксів (пре-, при-, прі-, з-, роз-, від- тощо). Подвоєння і подовження. Правовис ненаголошених голосних

Уживання апострофа. Уживання м'якого знака. Правовис великої літери

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Вправа 2.1

Текст 2 (Так-Ні)

Вправа 2.3

Аудіювання 2.4

Вправа 2.5

Спіч 2.6

Рис.3 Структура типового блоку дистанційного курсу

На особливу увагу заслуговують вправи розраховані на роботу з текстом (Так-Ні). Платформа MOODLE дозволяє створити тест типу “питання з пропущеними словами”. У такий спосіб чудово перевіряється здатність розуміти текст. А також його ускладнений варіант – великий текст, насичений фактами, описами подій тощо. За відповідями слухача можна зрозуміти, чи був зрозумілим текст у цілому, чи здатна людина аналізувати прочитане, чи сприймає підтекст.

Намагаючись підготувати слухачів до другого блоку іспиту (завдання відкритого типу письмової частини (написання тексту на задану тему)), ми використали тип тесту есе. Протягом 1,5 хвилини лунає авторський текст з певним сюжетом, далі слухачу пропонують питання, на яке треба відповісти, обґрунтовуючи свою відповідь.

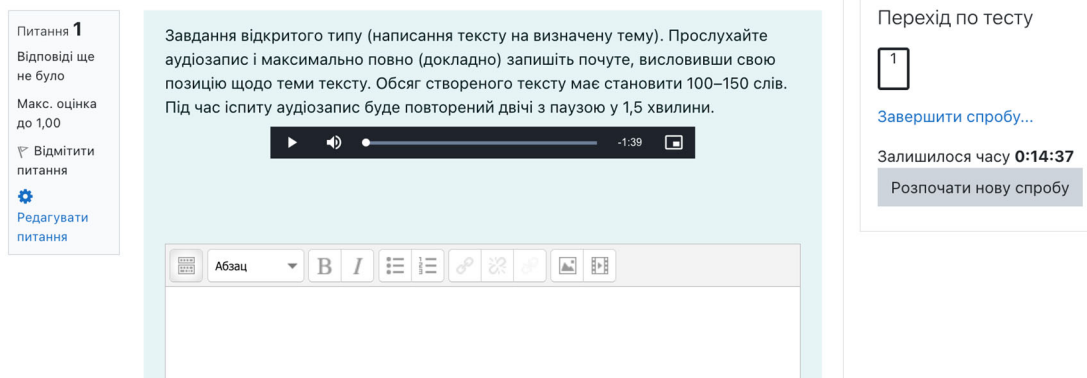

Рис. 4 Завдання другого блоку іспиту

Також ми готували наших слухачів виконання завдання відкритого типу усної частини (монологу). Для цього використовували ресурс завдання і пропонували записати на диктофон свою промову.

Спіч 2.6

Із запропонованих тем оберіть **ОДНУ** й висловіть своє бачення та обґрунтуйте позицію. Обсяг висловлювання має становити не менше 20 речень. Відповідь запишіть на диктофон, завантажте в систему:

1. «Книги – це кораблі думки, що мандрують по хвилях часу і обережно несуть свій дорогий вантаж від покоління до покоління» (Френсіс Бекон).

2. І все на світі треба пережити,
І кожен фініш – це, по суті, старт,
І наперед не треба ворожити,
І за минулим плакати не варт (Л. Костенко).

Рис. 5 Завдання третього блоку іспит

В обох випадках ми радили нашим слухачам формулювати трьохкомпонентне висловлювання: теза (що я думаю), аргумент (чому я так думаю) і висновок. Також для виконання завдання встановлювали обмеження в часі, щоб підготувати до умов іспиту.

Наприкінці курсу кожен із слухачів мав змогу скласти тренувальний іспит, що був розроблений і оцінювався за принципом реального.

Безумовно, для подальшого удосконалення курсу ми прагнули отримати певну рефлексію. На жаль, не всі узяли участь в анонімному опитуванні. З іншого боку, усі 10 респондентів зазначили в анкеті наявність індивідуального прогресу.

Чи відчували ви індивідуальний прогрес після відвідування занять із викладачем?
10 відповідей

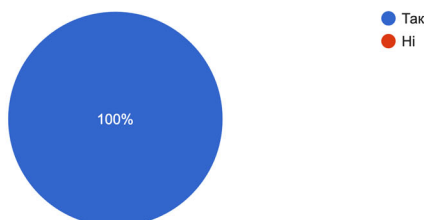

Рис. 6. Діаграма “Наявність індивідуального прогресу”

На питання, яка тема привернула найбільшу увагу наші слухачі відповіли у такий спосіб:

Яка з тем курсу для вас була найбільш цікавою?
10 відповідей

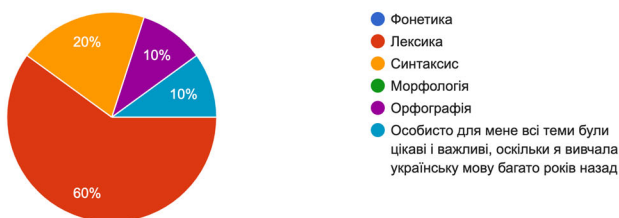

Рис. 7 Діаграма “Найцікавіша тема”

Аналіз результатів опитування показав, що найбільшою популярністю серед слухачів курсу користувалася тема «Лексика» (60% відповідей), що вказує на актуальність роботи зі словниковим запасом, особливо у сфері професійної комунікації. Тема «Лексика» зацікавила 20% опитаних, це свідчить про підвищену потребу у повторенні та закріпленні правил побудови словосполучень і речень, що є критично важливим для успішного складання письмової частини іспиту та формування грамотного офіційно-ділового мовлення. Ще 10% респондентів зазначили, що всі теми були важливими,

оскільки вивчення української мови відбувалося давно, що підкреслює потребу в комплексному підході до підготовки.

Сподіваємося, що створений нами курс допоможе усім нашим слухачам (на сьогодні у базі Національної комісії зі стандартів державної мови наявні 9 результатів наших слухачів) підтвердити отримані знання сертифікатом першого ступеня, а запропоновані зразки вправ стануть в нагоді розробникам аналогічних курсів.

Висновки. Дистанційний курс, розроблений на платформі MOODLE, довів свою ефективність як інструмент підготовки до складання іспиту на визначення рівня володіння державною мовою (рівень 3.0) для виконання службових обов'язків. Він забезпечує гнучкість навчання, інтерактивність та можливість персоналізації навчального процесу, що є особливо важливим для дорослих слухачів із обмеженим часом. Платформа MOODLE може використовуватися не лише для тестування, а й для комплексного формування компетентностей (лексичних, граматичних, комунікативних). Поєднання автоматизованих і ручних форм перевірки, що максимально наближені до реальних умов іспиту, допомогло знизити рівень тривожності та підвищити впевненість слухачів. Інтерактивні вправи з акцентом на розвиток вербальних умінь (аудіювання, спікінг) та відпрацювання типових тестових завдань виявилися найбільш затребуваними та ефективними. Систематичний моніторинг прогресу і можливість самоперевірки сприяли формуванню навичок самоорганізації та відповідальності за результат.

Планується узагальнити практичний досвід впровадження дистанційних технологій у підготовку до мовного іспиту та розробити методичні рекомендації для подальшого використання курсу у професійній підготовці державних службовців і викладачів ЗВО, спеціалістів медичної та фармацевтичної сфер.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 №2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>.
2. Раджабова С. Комунікативна компетентність майбутнього вчителя як передумова його професіоналізму. *Наукові записки НаУ "Острозька академія". Серія «Психологія»*. 2020. № 11. URL: journals.oa.edu.ua.
3. Мимренко О. Розвиток комунікативної компетентності як складової професійного зростання педагогічних працівників закладів професійної освіти. *Професійна педагогіка*. 2020. 2(21). С. 107–115. URL: jrnls.ivet.edu.ua.
4. Коркішко О., Коркішко А., Назаренко Є. Формування комунікативної компетентності майбутніх педагогів як актуальна педагогічна проблема. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2025. № 1. С. 42–50 URL: gnvp.ddpu.edu.ua.
5. Бойко І. Комунікативна компетентність в контексті сучасних освітніх стандартів та наукових досліджень. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2024. № 22. С. 216–230.
6. Вітвицька С. С. Педагогіка вищої школи: практикум. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. С. 30–32
7. Національна комісія зі стандартів державної мови. URL: <https://mova.gov.ua/>.
8. Програма іспиту на рівень володіння державною мовою особами, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків. URL: <https://mova.gov.ua>.
9. Коломоєць Т. О., Лученко Д.В., Кушнір С. М. Чи можна вважати іспит на рівень володіння державною мовою претендентом на державну службу дієвим «антикорупційним фільтром»? *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №8. С. 16.
10. Коломоєць Т. О. Вільне володіння державною мовою претендентами на державну службу в Україні: чи досконалою є новітня нормативно закріплена процедура визначення рівня? *Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр.* Вип. 91. Одеса : Гельветика, 2021. С. 86–94.
11. Редін П., Терещенко В. Іспит на визначення рівня володіння державною мовою державними службовцями: досвід і перспективи. *Публічне управління XXI століття: портал можливостей : зб. тез XX Міжнар. наук. конгресу*. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2020. 223–227.

12. Береза Л. Іспит як інструмент запровадження нової державної мовної культури. *LANGUAGE: Codification-Competence-Communication*. 2021. № 2(5). С. 59–55.
13. Авраменко О. Українська самотужки. Київ : Грамота. 2022. 96 с.
14. Авраменко О. Тищенко О. Українська мова: правопис у таблицях, тестові завдання. Київ : Книгоглав, 2020. 200 с.
15. Єщенко Т. Теорія і практика професійної комунікації. Львів: ЛНМУ ім. Данила Галицького, 2023. 42 с.
16. Берестова А., Лисенко Н. Основи фахового мовлення: навч. посібник для здобувачів закладів вищої освіти. Харків : НФаУ, 2024. 160 с.
17. Лисенко Н., Берестова А. Риторика : практикум. Харків : НФаУ, 2025. 46 с.
18. Лисенко Н., Берестова А. А. Мова сучасного наукового тексту: навчальний посібник. Харків : НФаУ, 2024. 82 с.
19. Підготовчі курси для складання іспиту на визначення рівня володіння державною мовою. URL: <https://hneu.edu.ua/news/pidgotovchi-kursy-dlya-skladannya-ispytu-na-vyznachennya-rivnya-volodinnya-derzhavnoyu-movoyu>.
20. Онлайн-курси української мови з викладачами університету Каразіна. URL: <https://universum.courses/ukrainian>.